

Darinka Vitolina . Alenka Khamar . Pijman . Janja Lap . Sonja Lapajne
 Oblak . **Dana Pajnič** . Lidija Podbregar .
 Barbara Kot . Olga Kusanova . Ema Čopič . Mojca Vogelcnik

Dana Pajnič

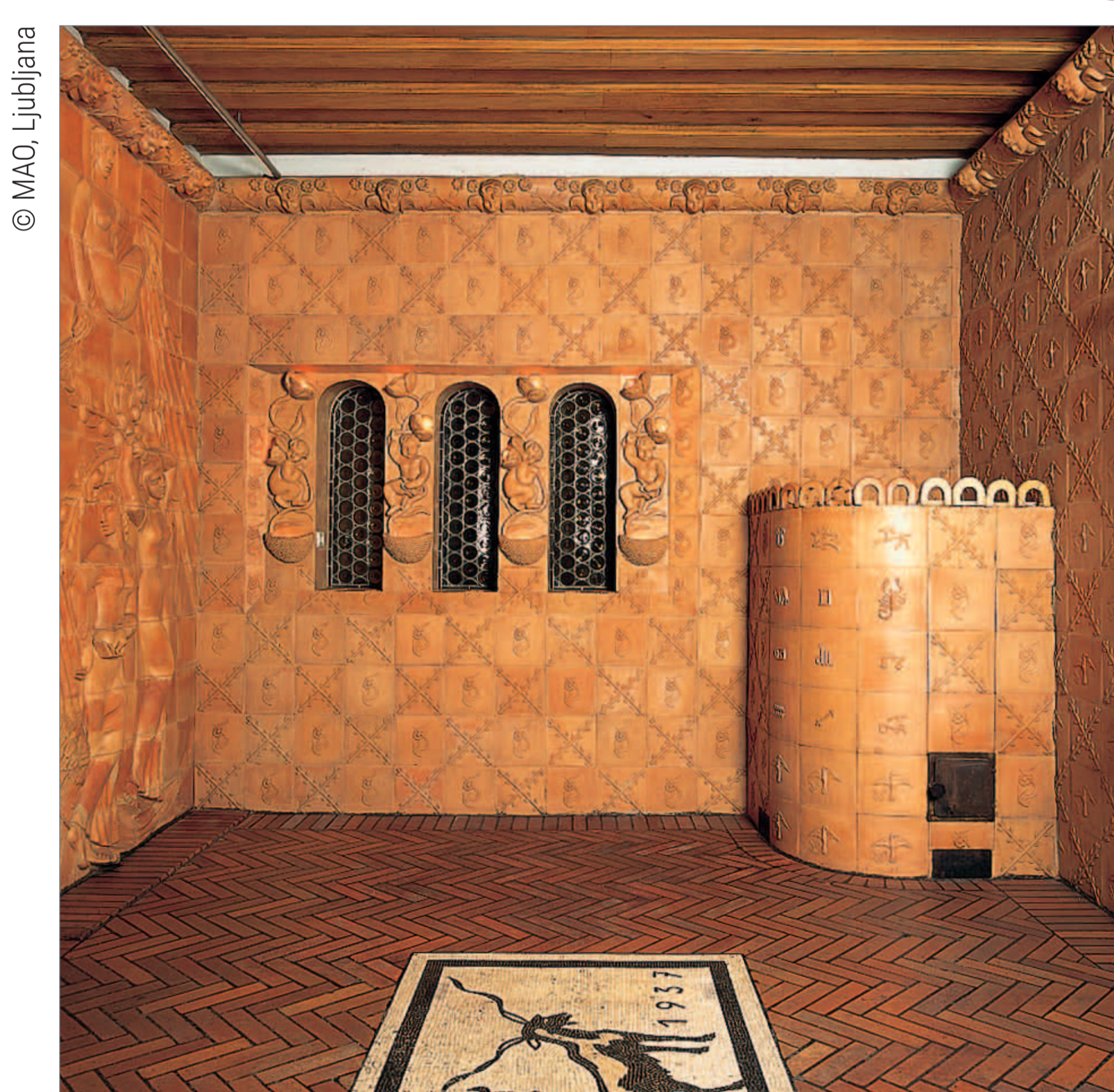
Ljubljana, 1906 – Ljubljana, 1970

Kiparka in oblikovalka je odraščala v ljubljanski meščanski družini, naklonjeni umetnosti. Obiskovala je ljubljansko umetniško šolo Probuda in Šolo za dekorativno umetnost v Dresdnu, se za kratek čas v šolskem letu 1926/27 vpisala na keramiško šolo Franceta Kralja na Tehniški srednji šoli, a se je kmalu izpisala in nadaljevala kot hospitantka. Veljala je za najbolj talentirano med Kraljevimi učenci in bila že leta 1928 vključena v veliko pregledno razstavo *Slovenska moderna umetnost 1918–1928*. Ukvarjala se oblikovanjem unikatne in uporabne keramike, kmalu pa začela ambicioznejše vstopati v kiparski prostor. Prisotna je bila v medijih in na razstavah, kjer je veliko sodelovala v projektih, posvečenim ženskam v umetnosti (mdr. sodelovala na razstavi *Žena v slovenski umetnosti* leta 1932 na ljubljanskem velesejmu, na razstavi *Male ženske antante* v Ljubljani leta 1938 idr.). V okupirani Ljubljani je bila aktivistka OF, leta 1943 so jo Nemci za dve leti internirali v taborišče Ravensbrück. Po vojni se je poročila z dolgoletnim partnerjem, arhitektom Miroslavom Oražmom, a sta se po poroki kmalu odtujila. V njegovi hiši, kjer sta imela vsak svoj atelje, se ji je kot sodelavec pri projektih unikatnega oblikovanja pridružil Milan Cvelbar (1923–2001). Po vojni se je polje njenega delovanja razširilo z unikatnega na industrijsko oblikovanje. Pritegnili so jo novi materiali: les, kovina in steklo. Pri njej je prestižne izdelke naročal državni protokol. Aktivno je sodelovala pri delu novoustanovljenega Društva oblikovalcev Slovenije, se redno predstavljala na društvenih razstavah in bila uvrščena v reprezentančne izbore jugoslovanskega oblikovanja na razstavah po svetu.

The sculptor and designer Dana Pajnič was raised in a bourgeois family from Ljubljana, which was devoted to art. She attended the Probuda Art School in Ljubljana and the Decorative Arts School in Dresden. In 1926/27 she enrolled, for a short period, in France Kralj's Ceramics School at the Technical Secondary School, but she soon stopped attending the school as a student and continued to attend as an assistant. She was considered the most talented among Kralj's students and was as early as 1928 involved in the great retrospective exhibition *Slovenska moderna umetnost 1918–1928* (Slovenian Modern Art 1918–1928). She designed unique studio ceramics and ceramics for everyday use, and soon started to take more ambitious steps towards becoming a sculptor. She appeared in the media and exhibitions where she was involved in projects dedicated to women in arts (e.g. the exhibition *Žena v slovenski umetnosti* (Women in Slovenian Art) at the Ljubljana Grand Fair in 1932 and the Little Entente of Women in Ljubljana in 1938). In the occupied Ljubljana, she was active member of the Liberation Front, so she was interned by the Germans to the Ravensbrück concentration camp for two years. After the war she married her long-term partner, architect Miroslav Oražem, but they grew apart soon after the marriage. In his house, they each had their own studio. There she was joined by Milan Cvelbar (1923–2001) who collaborated with her on unique design projects. After the war, she expanded her field of work from unique, handcrafted design to industrial design. She was drawn by new materials: wood, metal, and glass. Some of her prestigious products were ordered by the state protocol. She was actively involved in the newly established Designers' Society of Slovenia and regularly showed her work at Society's exhibitions; she was included in representative selections of Yugoslavian design in exhibitions all over the world.

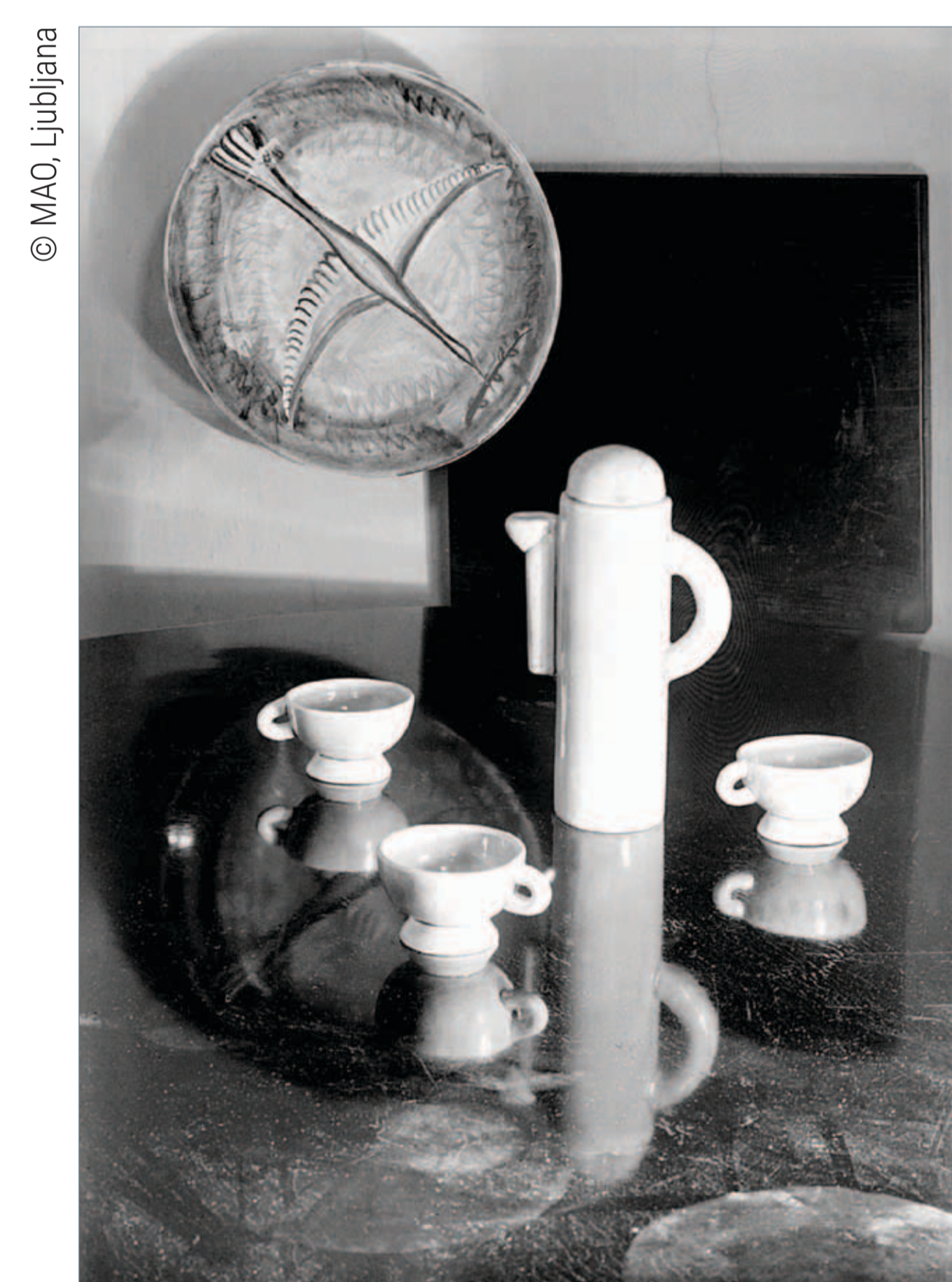
Dela (izbor) / Works (selection)

- Posodje za kavo, tovarna keramike Dekor, Ljubljana, 1934 / Coffee set, ceramics factory Dekor, Ljubljana, 1934
- Krožnik z avtoportretom s ptico, tovarna keramike Dekor, Ljubljana, 1932–1934, hrani Narodni muzej Slovenije / Plate with a self-portrait with a bird, ceramics factory Dekor, Ljubljana, 1932–1934, kept by the National Museum of Slovenia
- Labod, tovarna keramike Keramika, Novo Mesto, 1935 / Swan, Keramika ceramics factory, Novo Mesto, 1935
- Konjička, 1938, zasebna last / Two Little Horses, 1938, private collection
- Keramična soba veletrgovca Jelačina, Emonska 8, Ljubljana, tovarna keramike Keramika, Novo Mesto, 1937–1938 / Ceramics room of wholesaler Jelačin, Emonska 8, Ljubljana, ceramics factory Keramika, Novo mesto, 1937–1938
- Raženj s priborom za pečenje rib, 1959 / Grill with fish grilling utensils, 1959
- Vrč in kozarci, šestdeseta leta 20. stoletja / Jug and glasses, 1960s
- Karafa in kozarci, šestdeseta leta 20. stoletja / Carafe and glasses, 1960s

Keramična soba v ljubljanski vili veletrgovca Ivana Jelačina, 1937–1938

Njen najmonumentalnejši projekt je keramična soba v vili veletrgovca Ivana Jelačina v Ljubljani, ki jo je od tal do stropa okrasila z oblogo iz unikatne keramike.

Dana Pajnič, Keramika, v Arhitektura, 1/6, 1932, str. 183

Dana Pajnič je v tridesetih letih hitro postala ena bolj opaženih umetnic. O njej so pisale in njena dela objavljale tedanje revije *Arhitektura*, *Ilustracija*, *Mladika* in druge, cenila jo je kritika.

Konjička iz Mednarodne obrtne razstave v Berlinu leta 1938

Sprva je oblikovala keramične vaze in svečnike in poslikovala dekorativne krožnike ipd., za tem pa kmalu začela segati v figuralno plastiko. V okviru oddaj Ženska ura je imela na Radiu Ljubljana dve oddaji o keramiki, prvo julija 1936 in drugo maja 1938, ko je razstavljala na Mednarodni obrtni razstavi v Berlinu.

Raženj s priborom za pečenje rib, 1959

Njeno delo je opazil Gillo Dorfles, svetovna avtoriteta teorije oblikovanja, in njen raženj s priborom za pečenje rib iz leta 1959 uvrstil v knjigo *Il disegno industriale e la sua estetica* leta 1963 (prevod v nemščino *Gute Industrieform und ihre Ästhetik*, 1964).

Viri / Sources: *Izvestje Tehniške srednje šole v Ljubljani*, Ljubljana 1927, str. 72; Karel Dobida, K delom Dane Pajničeve, *Mladika* (Celje), 15/10, 1934, str. 391–392, sl. str. 366, 367, 370–373, 451; *Radio Ljubljana – tednik za radiofonijo*, 8/27, 1936, „str. 3: *3. julija 1936, ob 20.10: Ženska ura: Keramika (gdč. Dana Pajnič)“, *Radio Ljubljana – tednik za radiofonijo*, 10/21, 1938, str. 10: *20. maja 1938, ob 18.00, Ženska ura: Domača keramika (ga. Dana Pajnič)«, *Slaščičarna »Slon«* v Ljubljani, *Arhitekt*, 7, 1952, str. 29; Gillo Dorfles, *Il Disegno Industriale e la sua Estetica*, Bologna 1963, str. 103; Gillo Dorfles, *Gute Industrieform und ihre Ästhetik*, München 1964, str. 60–61; Dana Pajnič, v: *Oblikovanje v Jugoslaviji '64/'70* (ur. Gregor Košak, Zvonimir Radić, Dragoslav Stojanović-Sip), Ljubljana 1970, str. 93a, 93b; Bogo Zupančič, Fritz Reiner in Jelačinovi, *Usode ljubljanskih stavb in ljudi 1–24*, Ljubljana 2005, str. 22–27; Nadja Zgonik, Dana Pajnič in dekorativno kiparstvo tridesetih let, *Zbornik za špelco Čopič*, Ljubljana 2006, str. 107–135; Nadja Zgonik, Dana Pajnič (1906–1970), Keramična kiparka in oblikovalka, ki je v slovensko umetnost vnesla vitalizem in glamur, *Pozabljena polovica. Portreti žensk 19. in 20. stoletja na Slovenskem*, Ljubljana 2007, str. 432–435; Bogo Zupančič, Za dvesto plač donacije Narodni galeriji, *Usode ljubljanskih stavb in ljudi 49–72*, Ljubljana 2007, str. 110–113; Nadja Zgonik, Dana Pajnič, *Šedem slovenskih kipark 1918–1945*, Kamnik 2008, str. 26–28; *Umetnost iz tovarne – keramika Dekor* (ur. Mateja Kos), Ljubljana 2012.